

SMR4 - Pārtikas nekaitīgums

4.1. LAUKSAIMNIECĪBAS DZĪVNIĒKU BARĪBAS NEKAITĪGUMS

Prasības mērķis. Nodrošināt drošu un kvalitatīvu dzīvnieku barību, tās uzglabāšanu un sadali.

Mērķa grupa. Prasība attiecas uz dzīvnieku īpašniekiem un turētājiem, kas ražo primāros dzīvnieku produktus

Visi, kas iesaistīti dzīvnieku barības aprites posmos, ir reģistrēti Lauksaimniecības datu centrā. Dzīvnieku novietne, kas ir iekļauta Lauksaimniecības datu centra dzīvnieku novietņu reģistrā, ir uzskatāma par reģistrētu dzīvnieku barības primārajā ražošanā iesaistītu uzņēmumu.

i

Barības primārā ražošana ir lauksaimniecības produktu ražošana – audzēšana, novākšana, mājdzīvnieku slaukšana, audzēšana (pirms nokaušanas), zvejas darbība – kā rezultātā iegūst produktus, kurus pēc to novākšanas, iegūšanas vai noķeršanas netiek īpaši apstrādāti, izņemot vienkāršu fizisku apstrādi (Regulas [Nr.183/2005](#) 3(f). pants).

Prasības:

1. Barība jāglabā atsevišķi no ķīmikālijām un citām dzīvnieku ēdināšanā aizliegtām vielām;
2. Ārstnieciskā barība no parastās barības jāglabā atsevišķi, īpaši šim nolūkam paredzētā telpā vai norobežotā telpas daļā, vai šādu produktu glabāšanai paredzētos konteineros;
3. Ārstnieciskā barība dzīvniekiem, kuriem tā paredzēta, jāizdala tā, lai izvairītos no tās sajaukšanās ar parasto barību;
4. Jāuzglabā un jāapietas ar atkritumiem un bīstamām vielām atbilstoši drošības pasākumiem, lai novērstu, ka barībā nokļūst atkritumi un bīstamās vielas;

i

Par bīstamām vielām tiek uzskatītas visas vielas, kuras var radīt fizikālu, ķīmisku vai mikrobioloģisku piesārņojumu.

5. Ja barības laboratoriskajos izmeklējumos konstatētas neatbilstības normatīvajos aktos noteiktajām normām, par paškontroles rezultātiem jāinformē PVD un jāveic nepieciešamie pasākumi, piemēram, jāpārtrauc barības izēdināšana.

Laboratoriskie izmeklējumi ir veicami gadījumos, ja ir aizdomas, ka ar izbarojamo barību ir saindējušies vai saslimuši dzīvnieki. Lauksaimnieki nedrīkst dzīvniekiem izbarot sasalušu, puvušu, sapelējušu vai savādākā veidā bojātu barību;

6. Jāreģistrē augu aizsardzības līdzekļu (visu triju kategoriju) un biocīdu lietošana;
7. Lai nodrošinātu barības izsekojamību, jāreģistrē dati par:
 - iegādātās barības (valēja veida vai iepakotiem) izcelsmi un daudzumu (*datums, nosaukums, partijas numurs, izcelsme, daudzums*); un
 - pārdotās barības daudzumu un saņēmēju;
8. Barību drīkst iepirkt vienīgi no reģistrētiem un/vai atzītiem uzņēmumiem.

i

Prasības neattiecas uz:

- 1) *tādu dzīvnieku ēdināšanu, kas netiek turēti pārtikas ražošanai;*
- 2) *lauksaimniecības dzīvniekiem, ko tur patēriņam saimniecības vajadzībām.*

Normatīvie akti:

Eiropas Parlamenta un Padomes 2005. gada 12. janvāra Regulas (EK) [Nr. 183/2005](#), ar ko paredz barības higiēnas prasības, 5. panta 1., 5. un 6. punkts, I pielikuma A daļas I sadaļas

4. punkta "e" un "g" apakšpunkts, I pielikuma A daļas II sadaļas 2. punkta "a", "b" un "e" apakšpunkts un III pielikuma 1. un 2. punkts.

4.2. PĀRTIKAS HIGIĒNAS NOTEIKUMI

Prasības mērķis. Nodrošināt drošu pārtiku un patērētāju veselību.

Mērķa grupa. Prasība attiecas uz lauksaimniekiem – augu un dzīvnieku pārtikas aprītē iesaistītajiem tirgus dalībniekiem.

Prasības:

1. Pārtikas aprītē iesaistītajiem tirgus dalībniekiem, kas **audzē vai medī dzīvniekus pārtikas ieguvei** (t.sk. dzīvnieku kaušanai) **un ražo dzīvnieku izcelsmes pirmproduktus** (piens, olas, medus, medījumu gaļa, u.c.):

1) jāuzglabā un jāriņķojas ar atkritumiem un bīstamām vielām tā, lai nepieļautu primāro produktu piesārņojumu;

i

Par bīstamām vielām tiek uzskatītas visas vielas, kuras var radīt fizikālu, ķīmisku vai mikrobioloģisku piesārņojumu.

2) jāveic piesardzības pasākumi, lai novērstu ar pārtiku pārnēsājamu lipīgu slimību izplatīšanu cilvēkiem;

3) jāziņo praktizējošam veterinārārstam vai Pārtikas un veterinārajam dienestam par aizdomām uz saslimšanu ar dzīvnieku infekcijas slimībām;

4) pareizi jālieto barības piedevas un veterinārās zāles;

5) barība, kuru izbaro dzīvniekiem, nepārsniedz maksimāli pieļaujamos pesticīdu atlieku līmeņus – skatīt pie 2. punkta.

6) **veterinārās zāles jālieto atbilstoši lietošanas instrukcijai un veterinārārsta norādījumiem**, ievērojot veterināro zāļu izdalīšanās periodus, lai novērstu dzīvnieku izcelsmes produktu piesārņojumu ar zāļu atliekvielām.

7) Zāļu atliekvielas dzīvnieku izcelsmes produktos nedrīkst pārsniegt noteiktos maksimāli pieļaujamos zāļu atliekvielu daudzumus.

i

Pieļaujamie zāļu atliekvielu daudzumi noteikti *Eiropas Komisijas regulā Nr. 37/2010 par farmakoloģiski aktīvajām vielām un to klasifikāciju pēc to atlieku maksimāli pieļaujamā satura pielikumā.*

8) Īpaši jāglabā dokumenti par:

- dzīvniekiem izbarotās barības veidu un izcelsmi, tai skaitā par saimniecībā ražoto barību;
- zālēm vai veterinārajām zālēm, kas ievadītas dzīvniekiem, to ievadīšanas datumiem un ievadīto zāļu un veterināro zāļu izdalīšanās periodiem;
- visu veikto analīžu rezultātiem no dzīvnieku, vai citiem cilvēka veselībai nozīmīgiem paraugiem, kas ņemti diagnostikas nolūkiem;
- par attiecīgiem ziņojumiem par pārbaudēm, kas veiktas dzīvniekiem vai dzīvnieku izcelsmes produktiem (testēšanas pārskati, pārbaužu protokoli, u.c.).

2. Pārtikas aprītē iesaistītajiem tirgus dalībniekiem, kas **ražo vai novāc primāros augu izcelsmes produktus:**

1) jāuzglabā un jāriņķojas ar atkritumiem un bīstamām vielām tā, lai nepieļautu produktu piesārņojumu;

- 2) pareizi jālieto augu aizsardzības līdzekļi un biocīdi;
- 3) augu izcelsmes produkti vai barība, ko laiž tirgū, nedrīkst saturēt pesticīdu atliekas, kas pārsniedz maksimāli pieļaujamās līmeņus.

Pieļaujamās pesticīdu atliekas noteiktas Eiropas Komisijas regulā [Nr. 396/2005](#) ar ko paredz maksimāli pieļaujamās pesticīdu atlieku līmeņus augu un dzīvnieku izcelsmes pārtikā un barībā un ar ko groza Padomes Direktīvu 91/414/EEK 18. pantā;

- 4) īpaši jāglabā dokumenti par visu veikto analīžu rezultātiem no augu vai citiem cilvēka veselībai nozīmīgiem paraugiem;

3. PVD oficiālās kontroles laikā konstatētās problēmas ir jānovērš iespējami ātri.

Ražotājs ir atbildīgs par savas produkcijas nekaitīgumu. Ražotājs var brīvprātīgi veikt paškontroles izmeklējumus, lai būtu pārliecināts par savas produkcijas atbilstību prasībām!

Normatīvie akti:

- ✓ Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Regulas (EK) [Nr. 852/2004](#) par pārtikas produktu higiēnu I pielikuma A daļas II nodaļas 4. punkta "g", "h", "j" apakšpunkts, 5. punkta "f" un "h" apakšpunkts un 6. punkts, I pielikuma A daļas III nodaļas 8. punkta "a", "b", "d", "e" apakšpunkts un 9. punkta "a" un "c" apakšpunkts
- ✓ Eiropas Komisijas 2009. gada 22. decembra Regulas (ES) [Nr. 37/2010](#) par farmakoloģiski aktīvajām vielām un to klasifikāciju pēc to atlieku maksimāli pieļaujamā satura dzīvnieku izcelsmes pārtikas produktos pielikums
- ✓ Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 6. maija Regulas (EK) [Nr. 470/2009](#) ar ko nosaka Kopienas procedūras farmakoloģiski aktīvo vielu atlieku pieļaujamo daudzumu noteikšanai dzīvnieku izcelsmes pārtikas produktos, ar ko atceļ Padomes Regulu (EEK) Nr. 2377/90 un groza Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2001/82/EK un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 726/2004 14. pants
- ✓ Eiropas Parlamenta un Padomes 2005. gada 23. februāra Regulas (EK) [Nr. 396/2005](#) ar ko paredz maksimāli pieļaujamās pesticīdu atlieku līmeņus augu un dzīvnieku izcelsmes pārtikā un barībā un ar ko groza Padomes Direktīvu 91/414/EEK 18. pants

4.3. PIENA IEGUVE UN PIRMAPSTRĀDE

Prasības mērķis. Nodrošināt drošu pārtiku un patērētāju veselību.

Mērķa grupa. Prasība attiecas uz lauksaimniekiem – pārtikas aprītē iesaistītajiem tirgus dalībniekiem, kas ražo pienu.

Prasības:

1. Svaigpienam jābūt iegūtam no veselīgiem dzīvniekiem, kuriem nav tesmeņa savainojumu vai pamanāms tesmeņa iekaisums, kas neslimo ar enterītu, caureju vai drudzi, kā arī dzimumorgānu sistēmas infekcijām ar izdalījumiem
2. Ja dzīvnieki ir ārstēti, tad svaigpienu var lietot cilvēku pārtikā tikai pēc noteiktā veterināro zāļu izdalīšanās perioda, lai novērstu piena piesārņojumu ar zāļu atliekvielām;
3. Par dzīvniekiem, no kuriem iegūst svaigpienu, jābūt veiktām pārbaudēm uz brucelozi un tuberkulozi saskaņā ar Dzīvnieku infekcijas slimību valsts uzraudzības plānu.
4. Par dzīvniekiem, par kuriem atklātas slimības, jāveic Pārtikas un veterinārā dienesta noteiktie ierobežojumi.
5. Slaukšanas iekārtas un telpas, kur glabā vai dzesē svaigpienu, jāizvieto un jābūvē tā, lai ierobežotu svaigpiena inficēšanās risku.
6. Svaigpiena glabāšanas telpas jāargā no kaitēkļiem, tām jābūt atbilstoši nodalītām no telpām, kur atrodas dzīvnieki.
7. Lai nodrošinātu svaigpiena atdzesēšanu, ir jābūt piemērotām atdzesēšanas iekārtām.
8. Aprīkojums, kas paredzēts svaigpiena slaukšanai, savākšanai un transportēšanai (instrumenti, iekārtas, trauki un tvertnes u.c.) ir jāmazgā pēc katras lietošanas un pēc vajadzības jādezinficē. Aprīkojuma virsmām jābūt viegli tīrāmām un attiecīgos gadījumos viegli dezinficējamām, tāpēc jāizmanto gludi, mazgājami un netoksiski materiāli.
9. Slaukšana jāveic higiēniski, īpaši nodrošinot:
 - lai pupi, tesmenis un tā tuvumā esošās ķermeņa daļas pirms slaukšanas sākuma būtu tīri;
 - lai būtu identificēti dzīvnieki, ko ārstē ar zālēm vai veterinārajām zālēm, un kuri var pārnest atliekvielas svaigpienā, un, lai šo svaigpienu, kas iegūts no šādiem dzīvniekiem pirms aizlieguma perioda beigām, neizmanto cilvēku pārtikā.
10. Tūlīt pēc slaukšanas svaigpienu novieto tīrā vietā, kas veidota un iekārtota tā, lai novērstu piesārņošanu.
11. Svaigpiens 2 stundu laikā jāatdzesē līdz ne vairāk kā 8°C, ja to savāc katru dienu, vai ne vairāk kā 6°C, ja to nesavāc katru dienu.
12. Svaigpienu drīkst neatdzesēt, ja tas atbilst visiem piena nekaitīguma kritērijiem un:
 - to pārstrādā 2 stundu laikā pēc slaukšanas; vai
 - dažu piena produktu ražošanai tehnoloģisku iemeslu dēļ vajag augstāku temperatūru, ja šāda ražošana ir saskaņota ar Pārtikas un veterināro dienestu.

Normatīvie akti:

Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Regulas (EK) [Nr. 853/2004](#), ar ko nosaka īpašus higiēnas noteikumus attiecībā uz dzīvnieku izcelsmes pārtiku, III pielikuma IX sadaļas I nodaļas I daļas 1. punkta "b", "c", "d" un "e" apakšpunkts, 2. punkta "a", "b" un "c" apakšpunkts, 3. punkta "a" apakšpunkts, "b" apakšpunkta "i" un "ii" apakšpunkts un "c" apakšpunkts, 4. un 5. punkts, III pielikuma IX sadaļas II nodaļas A sadaļas 1., 2., 3. un

4. punkts, III pielikuma IX sadaļas II nodaļas B sadaļas 1. punkta "a" un "d" apakšpunkts, 2. un 4. punkts

4.4. OLU APRITE

Prasības mērķis. Nodrošināt drošu pārtiku un patērētāju veselību.

Mērķa grupa. Prasība attiecas uz lauksaimniekiem – pārtikas aprītē iesaistītajiem tirgus dalībniekiem, kas realizē olas.

Prasības:

Ražotāja telpās olas jāglabā tīras, sausas, bez svešas smaržas, efektīvi aizsargātas pret triecieniem un tiešiem saules stariem.

Normatīvie akti:

Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Regulas (EK) [Nr. 853/2004](#), ar ko nosaka īpašus higiēnas noteikumus attiecībā uz dzīvnieku izcelsmes pārtiku, III pielikuma X sadaļas I nodaļas 1. punkts